СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 228. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 20-го листопаду 1945. No. 228. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, November 20, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ДІТРОЙТ ПЕРЕД ЗАГРОЗОЮ СТРАЙКУ АВТОМОБІЛЕВИХ РОБІТНИКІВ

До Дітройту зїхалися на нараду представники сотні відділів юнії автомобілевих робітників на дводенну нараду для вирішення преважної справи, а це виходу на страйк робітників у автомобілевому промислі.

Після того, як Дженерал Моторс Компані в Дітройті признала підвишку платні робітникам на 10 відсотків; і після того, як Форд Мотор Компані заявила, що робітнича юнія має перебрати на себе певні зобовязання, заки прийде до згоди за платню, прийшла черга на акцію юнії. Предсідник юнії Юнайтед Отомобил Воркерс в Дітройті, Р. Дж. Тамес остеріг членів юнії, що надходить „коштовний і страшний страйк." Він взвав членів, щоб вони водилися з „цілковитою і строгою дисципліною".

Юнія назначила страйковий комітет з 6 членів і цей комітет скликав на нараду по 2 делеґати з більше як 100 відділів юнії. Вони представляють 1,000,000 робітників занятих у фабриках Дженерал Моторс, Форд Моторс і Крайслер Корпорейшен. Юнія відкинула підвишку платні на 10%, признану підприємством Дженерал Моторс.

БЮРО АДМІНІСТРАЦІЇ ЦІН НАЗНАЧИЛО СТЕЛЮ НА АВТА.

Ціни на авта будуть малощо більші, ніж були в 1942 р., коли втримається розпорядок директора Бюра Адміністрації Цін Честера Бавлеса з суботи 17. листопаду. Він оприлюднив стелю на ціни нових авт, дозволяючи підвишку не більше як 3½% пересічно. Водночас із проголошенням засади стабілізації цін на авта оприлюднено теж листу цін на кожний модель авта виробу Форда, Крайзлера та Дженерал Моторс Компані. Найнижча ціна виносить $834.

КАТОЛИЦЬКІ ЕПИСКОПИ НЕГОДУЮТЬ НА ПОЛІТИКУ СИЛИ.

Католицькі епископи Злучених Держав відбули у Вашингтоні річні наради, які закінчилися в суботу 17. листопаду. З нарад оприлюднено комунікат, в якому осуджується великі потуги за те, що вони „вернулися знову до політики сили". В комунікаті є осуд совєтської Росії за те, що вона забрала Балтійські держави і поширяє односторонно свою політику на Балкані.

ДО АМЕРИКИ ПРИВЕЗЛИ 88 НІМЕЦЬКИХ НАУКОВЦІВ.

Американським транспортовим кораблем Арджентіна привезено до Ню Йорку 88 німецьких науковців, які спеціялізувалися у виробі ракетових стрілен, знаних під назвою "V". Кажуть, що вони єдині знають усі подробиці німецької тайної зброї. Вони приїхали з французької пристані Гавру під охороною американських військових офіцирів. Коли корабель Арджентіна прибув до нюйорського причалу, там вже ждали на них автобуси, а поліція пильно стерегла їх перед розмовою з ґазетярами на підставі наказу з Вашинґтону.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРАЦІ И КАПІТАЛУ ПРО АРБІТРАЦІЮ.

Після двох тижнів нарад представників праці й капіталу, яка розпочалася у Вашинґтоні 5. листопаду, виявилися подвійні трудноші. Одні, це непорозуміння між робітничими делеґатами, які заступають ривалізуючі організації; а другі, це непорозуміння між обома таборами, для яких саме скликано конференцію. Є двоякі вісти з дотеперішного перебігу нарад. Одні кажуть, що майже неможливо в теперішних відносинах наладнати апарат для способу ведення переговорів і наладнування спорів між господарами й робітниками. Другі вісти вказують, що в засаді оба табори доходять до згоди над справою так званої „арбітрації". Це є примусове судівництво для наладнання спорів, щоб недопустити до страйків, а з тим і до застанови продукції вчасі спорів. Як далеко поступила комісія в цій справі, буде оприлюднене незабаром в комунікаті комісії.

ХЛОПЦЯ З РЕЛІҐІЙНИМИ ВИДІННЯМИ ВИВЕЗЕНО З ДОМУ.

Йосиф Вітоля, 9-літній хлопець з Бронксу, який як казав, 17 вечерів розмовляв з Пречистою Дівою вчасі вечірної молитви на парцелі під голим небом, так вичерпався зі сил, що його вивезли з дому до родини в інший стейт, бо він почав занепадати на здоровлю. До його дому приїздять тисячами люди на молитву в тій кімнаті, де живе малий Йосиф. Там уставлено наборзі статую Пречистої Діви.

Позичка Перемоги в повнім розмаху у всіх містах

Воєнна Фінансова Комісія оприлюднює поступ у кампанії за Позичку Перемоги. На підставі наспівших звітів з поодиноких стейтів можна ствердити, що позичка йде вже повним розмахом майже у всіх великих містах, за вийнятком Дітройту, де загроза страйку обнизила запал громадян. Позичка, як звісно, має принести 11 біліонів долярів. З того 2 біліони мають бути підписані загальною публикою при закупні бондів кляси Е. Попередна позичка дала 4 біліони з розпродажу таких бондів. Решту позички підпишуть фінансові корпорації.

ДАЛЬШИЙ УСПІХ ВІЧ У СПРАВІ ДОПОМОГИ

У телеграмах до „Свободи" наспіли вісти з віч в справі допомоги з Вунсакет і Провиденс, у стейті Ровд Айленд. На обох вічах у неділю був д-р В. Ґалан. У Вунсакет був предсідником Іван Кокольський, а додатковими промовцями були оо. П. Білонь і Й. Желехівський. Збірка принесла $800. У Провиденс, як звідомляє Омелян Рекрут, предсідником був о. Желехівський, другим промовцем о. Білонь. Збірка принесла $200. Вислано резолюції до влади в справі азилю для збігців.

ЛИТОВСЬКА КОНВЕНЦІЯ В ПІТСБУРҐУ

Американські литовці, зорганізовані в різних демократичних установах, зїздяться на краєву конвенцію до Пітсбурґа. Наради будуть тривати два дні, а це 23—24 листопаду. Цілю конвенції є обговорення краєвих справ, звязаних з підвишкою робітничої плати, реконверзії, а водночас для обговорення справ звязаних з долею литовської батьківщини.

СЕНЗАЦІЙНІ ВІДКРИТТЯ КОМІСІЇ ДЛЯ ПЕРЛ ГАРБОРУ

Від 15. листопаду переводить прилюдне слідство спільна Конґресова Комісія для вияснення нападу японців на Перл Гарбор 7. грудня 1941. Головою комісії є сенатор Албен В. Барклі з Кентокі. Комісія оприлюднила досі документи воєнного департаменту. Між ними є переклади тайних японських телеграм, які переловила американська розвідча служба. Вони вказують, що американська влада знала заздалегідь про японські пляни нападу на Перл Гарбор. Адмірал Тамес В. Інґліс, голова розвідчої служби, зізнав, що американський кружляк Бойс бачив кілька днів перед 7. грудня японську фльоту на Тихому океані, яка плила в напрямі Америки. Він також виявив, що японські пільоти дістали наказ ще 5. жовтня 1941 напасти на Перл Гарбор 7. грудня, але фльота японська дістала наказ 26. листопаду бути готово вертати домів, коли американсько-японські мирові переговори не будуть зірвані.

В північнім Ірані вибухла революція, викликана червоними, доносять з Теґерану

В Ірані заноситься на події, що можуть викликати різні міжнародні тертя між великими потугами, якщо є правдою те, що доносить Юнайтед Прес з Теґерану ,столиці Ірану. Отже виходить на таке, що в азербейджанській провінції, що лежить в північно-західній частині Ірану, вибухла революція, та що повстанці вбили кількох державних урядовців та вояків. Усякий звязок провінції з столицею краю перерваний. Теж кажеться у надісланих депешах, що совєтський уряд роздає повстанцям ту зброю, яку сконфіскувала іранському урядові в 1941 році совєтська армія, яка тоді разом з британійцями окупувала цей край. Щоб це добре розуміти з політичного боку, то ще треба мати на увазі й те, що територія Ірану, обнята цею революцією, граничить з совєтським Азербейдженом та з совєтською Вірменією. Ще далі кажеться, що революцію в іранськім Азербейджені викликала „демократична партія", яку недавно сформовано, а яка має бути нічим іншим, а тільки старою комуністичною партією, відомою під назвою Тудеґ. В революційній відозві цеї партії закидається урядови, що в ньому нема ні сліду демократизму. Урядові чинники в Теґерані кажуть, що революція скоро поширяється та що вже є много жертв між цивільним населенням.

ТАЙНІ, НЕ-УРЯДОВІ ПЕРЕГОВОРИ З ЯПОНІЄЮ В СПРАВІ МИРА В 1941. РОЦІ

В часі, коли президент Рузвелт та секретар стейту Гол вели урядові переговори з Японією в справі усунення труднощів і замирення обидвох країв, працювали ще для тої самої цілі окремо, приватно й таємно: один член кабінету Рузвелта та ще одна приватна, але дуже впливова особа. Таке виявив Сабуро Курузо, японський спеціяльний висланник до Вашинґтону перед самим японським нападом на Перл Гарбор, відмовляючись виявити імена тих осіб. Курузо виправдував теж секретаря стейту Гола, кажучи, що він робив усе, що можливе, щоб не допустити до війни між Японією і Злученими Державами. Теж казав, що виповідження війни прийшло з Японії до амбасади в Вашинґтоні начас, але було так зле зашифроване, що тяжко було його відчитати.

ЗА ЯСНУ І ОТВЕРТУ ПОЛІТИКУ АМЕРИКИ СУПРОТИ НІМЕЧЧИНИ

Американські кореспонденти пишуть згідно з Німеччини, що є під американською владою, що якщо там ця влада не дописує, то вина в тому є в Вашинґтоні, в високих урядових колах. Кажеться, що ті кола не можуть рішитись, яка є властива ціль нашої окупації, як створити з Німеччини демократичну країну, що зробити з німецьким промислом в Рурській області, а далі, чи віддати Німеччині Надренію, чи її зінтернаціоналізувати, як цього домагається Франція.

ЦЕ ВСЕ, ЩО ЛИШИЛОСЬ З ЯПОНСЬКОЇ ФЛЬОТИ.—Те, що бачимо на образку, це останки японської фльоти, що до війни була родо сили третьою в світі. Отсі малі кораблі вратувались від американських бомбардувань тим, що десь пховались по молих заливах. Ще є дещо кораблів, що їх не видно на образку.

АТОМОВУ БОМБУ ВЖИЮТЬ "ІМПЕРІЯЛІСТИ І РЕАКЦІОНЕРИ„ ПРОТИ РОСІЇ" ПИШУТЬ У СОВЄТАХ

„Ню Таймс", що виходить у Москві, помістив статтю про політику, звязану з атомовою бомбою, яку написав А. Соколов. Вона гострими словами атакує „реакціонерів" та „імперіялістів" за те, що вони готуються до війни з Росією. Атомова бомба, це визов, кинений реакціонерами по цілому світі, що взиває до воєнного походу проти Совєтів, пише Соколов. Всі ті реакціонери, кажеться далі, змагають до цього, щоби порізнити англо-саксонські народи з Совєтським Союзом і довести між ними до війни. Зокрема атакує Соколов американську пресу, що є в руках Герста і МекКормика, а теж католицьку в Британії. Каже, що в Британії многі пишуть тепер про Росію в такий спосіб, як писали про неї в Німеччині в часах Гітлера, а саме, що це великан на глиняних ногах. Ще пишеться, що є змагання звести Совєтський Союз у міжнародному світі до другорядної ролі, вживаючи для цього тайни з атомовою бомбою. Хочеться відхилити Совєти від впливу на европейські справи, щоби таким чином імперіялісти могли мати вільну руку. Ті, що давніше так дуже боронили інтернаціональну співпрацю, тепер раді би не тільки відокремити Совєти, але ще й на них напасти. Соколов далі закидає, що атомову бомбу взято тепер в кругооборот політики сили. Її вживають теж ті, що не знають, як полагодити повоєнні проблеми, звязані з безробіттям і реконверзією, чи з тим, що треба би дати свободу народам в Індії, Індонезії, чи розвязати замотані політичні проблеми в Сирії, Палестині, Греції чи Еспанії. Різні авантурники, пишеться далі, проповідують в Америці та Британії похід проти Совєтів, хоч у самих Совєтах немає ні ніяких імперіялістів, ні ніякої групи, що хотіла нарушити мир.

ЗНОВ БРАКУЄ СТАЛІНА.

В Совєтах знов святкують. Це „Артилерійський День Червоної Армії". Звертають увагу, що в приказі, виданім знагоди цього торжества, бракує підпису Сталіна, так, як не було його в приказі, що його видано знагоди свята Жовтневої Революції. Як тоді, так і тепер, прикази підписав Александер В. Васілєвський, заступник комісара оборони. Та замітне, що понад тим приказом, що його поміщено на першій стороні ґазет, видніє найновіший портрет Сталіна, взятий у Сочі над Чорним морем, що представляє його в повнім здоровлю. Знов з урядового боку, ще заповідають, що відпочинок Сталіна вже закінчився, та що він скоро появиться знов на публичній арені.

ПРІРВА МІЖ ДЕ ҐОЛЕМ І КОМУНІСТАМИ.

Хоч як це чудово виглядало, що в новій французькій конституанті, щойно вибраній, всі голоси пішли на ґенерала Шарля де Ґоля як президента тимчасового уряду Франції, то це чудо скоро розвіялось. Комуністи пішли тепер проти де Ґоля, кажучи, що він їх образив своєю радійовою промовою. Тепер створилась така ситуація, що кандидат комуністів, М. Ґуен готов стати головою тимчасового уряду, бо соціялісти не хочуть поперти де Ґоля, ні йти проти комуністів. Виходить, що вони готові здержатись від голосування але й це дасть перевагу комуністам. Сам М. Ґуен є соціялістом, але людиною без особливих прикмет, що як кажуть, завжди може кандидувати на місто-предсідника і вийти.

ДЕМОНСТРУЮТЬ ПРОТИ АЛЬБАНІЇ.

Коло 150,000 грецьких ветеранів, різних груп, демонстрували в Атенах, столиці Греції, проти того, що Алянти визнають Альбанію як самостійну державу, пригадуючи їм ролю, яку вона грала в часі війни. Демонстрантам, як і всім грекам, іде в першу чергу про Епір, який далі признано Альбанії, а який є заселений головно грецьким населенням. Епір, як кажуть греки, був завжди злучений тісно з Грецією і має для греків історичне та сентиментальне значення. Демонстрація була звернена не так проти британійців, як проти їхньої політики, чи там неясності в політиці супроти Греції, хоч саме на Британію греки покладали і далі покладають найбільші надії.

БОРОТЬБА ЗА МАНДЖУРІЮ.

В Китаю війна Чянґ Кай Шека з комуністичними військовими силами іде за те, хто має дістати в свої руки Манджурію. Вона прибирає щораз більші розміри. Одного дня пишуть, що комуністи вже так якби заняли Манджурію, бо їхні війська входять відразу в ті місця звідки відступають совєтські сили, а іншим разом доносять, що армія Чянґ Кай Шека вже доходить до Манджурії, проломивши комуністичний опір в Китаїськім Мурі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОТРЕБА РОЗГОЛОСУ

До столиці краю прибула яка тисяча рабінів, щоби походом вулицями міста та співом заманіфестувати солідарність демонструючих з домаганнями жидівської, сіоністичної орґанізації в справі негайного збільшення жидівської еміґрації до Палестини, як і повстання тамже жидівської держави.

Не входимо тут у саму суть справи, ні теж не беремось одобрювати чи квестіонувати доцільність самої демонстрації. Маємо щось інше на ціли. Щож воно?

Ми звикли назагал думати, що жиди мають у світі велику силу, що мають багатирів, велику і впливову пресу, людей на визначних і впливових місцях і т. д. А тимчасом ті люди, що ніби мають таку велику силу, беруться, як бачимо, навіть аж за таку пропаґанду, що збирають тисячу рабінів та висилають їх до Вашинґтону на демонстрацію з походом по вулицях. І то на таку демонстрацію, яка, коли брати справи практично, хвилево реально ніщо не принесла. Демонтранти не були в Білому Домі, ні справа, яку демонстрація обстоювала, не поступила вперед в конґресі. Навіть можна сказати, що пішла вона якраз інакше, як цього домагались рабіни. Але — розголос був! Це певне.

І ще одно: Як мова про рабінів, то цілком ясне, що тут заторкнена жидівська релігія, бо інакше маніфестація не складалася би з самих тільки рабінів. Це знов замітне, бо цю маніфестацію не зорґанізувала якась жидівська релігійна орґанізація, але політична. Така, що добивається жидівської держави в Палестині. Значить, що була тут з одного боку релігія і гуманітарність, а з другого політика. І обидві разом демонстрували.

Чому підносимо ось такі справи? Відповідь на це — властива ціль статті.

Бувало і ми робили різні демонстрації й масові маніфестації, що були получені зі значною витратою гроша, з великим трудом, та з тисячами телеґрам і письм, з яких, як декому здавалось, ніщо не виходило. І нині стоїмо перед тою самою проблємою, чи вживати далі давних засобів, щоб теж і при їхній допомозі поширяти правду про ярмо, наложене українському народови кремлінською диктатурою, та ратувати міліони українського народу від фізичної заглади. Чи треба нам далі йти ось такою дорогою?

Український нарід має за собою правду. Та, як бачимо, цього замало навіть й по цій війні, щоби не бути йому в неволі, щоби не гинути з наказу наїздника з голоду, чи не бути вигнаним з рідної землі на загибіль в далеку чужину на каторжні роботи. Що гірше! Цього всього многі в світі навіть не знають, як і не знають, що може бути ще навіть тепер в самій середині Европи понад 40 міліонів українського народу в неволі. Тому це треба розголошувати. А коли жиди розголошують жидівську проблєму, звязану з Палестиною, хоч про неї читає світ кождого дня, ще й при помочі такої демонстрації, як та з рабінами в Вашинґтоні, то щож тоді сказати про конечну потребу різнородного розголосу української справи!

Третя партія, чи переміна демократичної партії

Чи багато людей знає про те, що напр. посадник міста Нюарку, у стейті Ню Джерзі, є скарбником Американської Федерації Праці в своюму стейті? І чи це має яке значіння на спосіб виконування його урядових чинностей? А навіть, як хто таке знає, то чи привязує до цього якусь вагу?

Та перед двома тижнями відбулися осінні вибори на різні становища у різних стейтах та мунісипалах, а один вибір, хоч і місцевий, прибрав знамя краєвої справи. Це був вибір посадника в місті Дітройті, у стейті Мишиґен. Там кандидував на посадника міста Ричард Франкенстін проти дотеперішнього мейора Джефріса. Ні одно ні друге імя не булоб стало всенародним, як би не сила, яка поставила Франкенстіна. Джефріс, який серед звичайних відносин міг був легко перепасти, дістав підтримку многих ґруп головно тому, щоб не допустити до вибору Франкестіна. В такий спосіб оба стали славними: Джефріс тому, що вийшов переможцем, а Франкестін тому, що був кандидатом нової сили.

Цею новою силою є Конґрес Промислових Орґанізацій — СІО. Франкестін є в цій орґанізації віцепрезидентом і орґанізація кинула цілий свій вплив на його вибір. Він перепав, але всетаки приєднав яких 40 відсотків голосів і тому звернув на себе увагу, як можливий кандидат на будуче.

Загалом вибори в тому часі, коли не вибирають президента, звертають на себе увагу тим, що їх дехто вважає за приготування до президентських виборів. Коли яка партія зискає на значінню, то їй ворожать перемогу при виборах на президента. Минулими літами ця засада трохи втратила на значінню тому, що особа президента Рузвелта була сама собою важним виборчим чинником, а йому пособляла ще воєнна ситуація. За урядування Рузвелта прийшли до сили в самій Демократичній Партії деякі особи й орґанізації, які колись не грали ролі в прилюдному життю. До великої сили за Рузвелта прийшли передусім робітничі юнії і то завдяки зручности знаного тепер предсідника майнерської юнії, Джана Дж. Луїса. Йому то помагав Рузвелт орґанізувати в 1935 р. нову осередну робітничу орґанізацію, знану тепер як Конґрес Промислових Орґанізцаій. Коли наступного, 1936 року Рузвелт кандидував вдруге на президента, Луїс постарався, що його СІО дала на вибір Рузвелта $600,000. Та вже незабаром відносини між Рузвелтом і Луїсом стали напружені, бо Луїс хотів при помочи своїх юній накидати свою політику Рузвелтови, а як йому це не вдалося, він зрезиґнував з головства в Сіо і затримав лише головство в майнерській юнії. Там він остав надалі впливовим чинником, а СІО дістав у свої руки Филип Морей з Морисом Гилманом і іншими новими людьми.

Оці нові люди, діставши в руки силу, створену Луїсом, хочуть її використати на небувалі досі розміри. Загально говориться, що вибори в Дітройті мали бути пробним каменем тої нової сили. Конґрес Промислових Орґанізацій вже від кількох літ послугується своєю політичною сотрудницею, котру лідери СІО назвали Комітетом Політичної Акції, в скороченню англійськими буквами PAC. Оцей Комітет Політичної Акції призбирав від юній міліони долярів на те, щоб „бавитися в політику". Забава в політику це в першу чергу переводження виборів, тобто або підтримування любих кандидатів, або валення нелюбих. При виборах в Дітройті цей „ПАК" настановив вітверто свого кандидата на мейора міста в особі Франкенстіна.

Вибір Дітройту на пробний камінь не був припадковий. Це осередок автомобілевого промислу, де якраз СІО перевело орґанізацію робітників і де є властивий осередок юній, приналежних до Конґресу Промислових Орґанізацій. Кажуть, що на ці вибори Комітет Політичної Акції видав $100,000. Всеодно, чи виграли боси з СІО чи там з „ПАК", чи програли, то раз вони порахували свої сили. А це придасться їм на будуче.

Звісна справа, що американці в політиці консервативні. Вони унаслідували стару анґлійську традицію, що в краю борються за владу лише дві партії. Такими партіями в Америці є Републиканська і Демократична. Спроби творити нову, „Третю", партію бували в Америці нераз. Останній раз кандидував з рамени такої Третьої партії сенатор Роберт М. Лафалет з Висканзин в 1924 р. Ці проби показалися непопулярними, хоч самі кандидати були популярними і мали особистий вплив.

У старих часах такою Третьою партією був би без сумніву теперішний Комітет Політичної Акції, створений СІО. Одначе досвід учить людей, що ліпше творити силу терпеливо і не страшити людей переворотом, а зате приєднуватися до котроїсь із існуючих великих партій і через них мати вплив на політику. Люди, що займаються політичною обсервацією твердять, що саме за кандидатурою Франкенстіна криється змагання видвигати і робити популярними людей, які інакше не малиб нагоди дійти до сили. При нагоді накинеться в будучности таких людей Демократичній Партії, а вони вже переведуть решту.

Таким передовим політиком, що стоїть у порозумінню з СІО, вважають тепер секретаря торгівлі Генрія Волеса, який був віцепрезидентом за часів Рузвелта на підставі торгів між юніями і Демократичною партією. Не є виключене, що теперішній Конґрес Промислових Орґанізацій ще більше поросте в силу і як ця орґанізація буде дальше підтримувати кандидатів Демократичної Партії, вона може дійти до влади, як тихий спільник цеї партії в політиці.

Микола Чубатий.

Справа Палестини в стані кризи

Справа Палестини стала тепер актуальною та опинилася в стані крізи. Тепер, або буде для жидів вирішена корисно, або буде на довгий час погребана. Розуміють це дуже добре жиди та араби і звідси приспішена кріза палестинської справи, себто справи створення там жидівської держави, чи занехання цього. Проти себе стоять два непримирні противники; один одному не признає права рішати про Палестину.

Підходити до справи Палестини як до звичайної країни та казати примінити там право самоозначення населення Палестини, доволі трудно. Виїмково трудне становище тої країни лежить в цім, що Палестина, історична вітчина жидівського народу, вже 1300 літ тому назад дісталася під панування арабів та була заселена арабськими пришелцями. Жиди на своїй землі прапрадідів стали невеличкою меншиною. Араби з Палестиною звязали теж свої релігійні традиції. Для прикладу хочби така справа, що на місці, де стояла найбільша святість жидів, святиня Соломона, з якої остав тільки один фундаментальний мур, так звана Стіна Плачу, нині поставлена магометанська мошея Омара, одна з найбільших святощів арабського світа.

Сіоністичний національно-жидівський рух, започаткований Теодором Герцлем, змагає до цього, щоби при помочі кольонізації жидів в Палестині відбудувати жидівську національну територію та так згодом створити на ній жидівську державу. Цей плян принявся серед жидів в цілому світі. Зачалася кольонізація та господарська розбудова пустинної країни, що дійсно дала гарні успіхи. Жиди потрафили економічно піднести Палестину, а відсоток жидівського населення майже потроїти.

Нині в Палестині є 650 тисяч жидів та міліон сто тисяч арабів, магометан та христіян. Себто є біля 35% жидів та 65% арабів. Немає сумніву, що по засадам права самоозначення слушність булаб за арабами, бо вони тут тепер в більшости. Одначе жидівський нарід, що не має ніякої другої національної території на землі, має теж право дістати десь свій куток на землі, який міг би вважати за свій власний та на нім збудувати свою національну жидівську державу.

Палестина це край невеличкий, одначе при вложенню капіталу та при загосподаруванню того краю вона моглаб ще помістити найбільше один міліон населення. Колиб жиди дістали змогу повести свобідну кольонізацію в Палестині, то міліон жидів дав би перевагу жидівському елементови при відношенню 60% жидів до 40% арабів.

Правда зі сторони таки умірккованих жидів, а саме з боку ректора жидівського університету в Єрусалимі, появився був проєкт, щоби Палестину зробити самостійною державою двох народів — жидів та арабів, одначе цей проєкт відкинули і жиди і араби.

Жиди розуміють, що справа Палестини буде для них корисно вирішена або тепер, або вже ніколи. Причина лежить в цім, що жиди переслідувані націстами в цілій Европі та винищувані безпощадно здобули собі милосердя в опінії світа, який хотів би піти їм на руку. Актуально йде про дозвіл для 100 тисяч жидів, що ще нині збереглися в Німеччині, переїхати до Палестини. Сто тисяч нових іміґрантів покращалиб пропорцію жидів у відношенню до арабів та сталиб початком постійного припливу жидів до Палестини.

Іміґрацію до Палестини списнив анґлійський уряд так званою Білою Грамотою, що стала уступством для арабів в часі вже теперішної війни. Скасувати постанови Білої Грамоти, це значить спровокувати цілий арабський світ. В той спосіб справа Палестини стала немов на мертвій точці, хоч кожен розуміє, що вона тепер мусить бути вирішена.

Жиди цілого світу розвинули шалену аґітацію в свою користь. Пішли інтервенції в Лондоні та Вашинґтоні. Вашинґтон поставився до справи жидівської держави прихильно, одначе більше вздержливе становище заняв британський уряд, який не відважується на відкликання Білої Грамоти, щоби не спровокувати святої війни арабського світа проти Анґлії. Це моглоб навіть в часі мира фатально відбитися на інтересах британської імперії на Близькім сході. В часі війни арабський світ міг був навіть рішити про перемогу чи прогру Анґлії.

Та в часі, коли справа жидівська заставила анґлійський уряд рішатися за чи проти жидівських комагань, американський уряд став натискати на Лондон, домагаючись заспокоєння жидів, в першу чергу впущення до Палестини 100 тисяч жидівських збіґців з середущої та західної Европи. Анґлійський уряд не дав відмовної відповіди Вашинґтонови, а тільки поставив домагання, щоби Вашинґтон взяв на себе співвідповідальність за наслідки, які можуть бути викликані зфанатизованими арабами. Тепер обидві держави створили спільний комітет для провірки цеї справи.

Та серед того, як ця справа вирішувалася в кабінетах, горячі голови по обох боках розпочали партизантку проти всякої чужинецької влади в Палестині.

Жиди екстремісти ведуть збройну боротьбу проти анґлійців, як мнимих опікунів арабів та проти арабів. З другого боку араби заворушились по всьому арабському світі.

Пішли арабські протести до анґлійської влади та до Америки, а рівночасно розпочалися проти-жидівські демонстрації в Єгипті, Триполітанії. Зачали говорити про проголошення святої релігійної війни цілого арабського та магометанського світа, не тільки проти жидів, але й проти Америки й Анґлії, що стають в обороні жидівських домагань. — Додамо, що скрито такого протианґльосаського руху бажають собі Совєти, бо це помоглоб їм лекше переводити свої імперіялістичні пляни в Персії та на Близькому сході.

Кожен безсторонний мусить признати, що рішити так або інакше справу Палестини дуже тяжко. Провокувати арабів до святої війни проти Анґлії, анґлійський уряд не відважиться, бо не хоче нової війни з таким фанатичним народом, як є ним на сході араби. Анґлійський уряд може й рішивсяб на такий ризиковний крок, колиб мав за собою виразне попертя Америки. Натомісць Америка не зважаючи на свої повні симпатії до жидівського національного руху, ледви чи захоче себе впрячи до постійного тягару успокоювати арабів. Зрештою це вже традиційна політика Америки не брати на себе ніяких зобовязань супроти якоїнебудь позаамериканської держави.

Через те все справа Палестини найшлася в стані виразної крізи. З одного боку жиди та демократичні держави, з другого боку араби та комуністи, які радіють кожною справою, що заплутує Америку та Анґлію в якусь справу поважних клопотів. Справа Палестини це справа спеціяльна та одна із найтрудніших до розвязання. Та не зважаючи на трудноці, кожна свободолюбна людина таки бажалаб жидам осягнути в якийсь спосіб свій національний ідеал.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

113) — — (Всі права застережені)

Другого дня збудували загороду для коней, корови й просят, вже куплених, але зіставлених у попередних їх власників. Закопали по вуглах чотири грубих стовпи, збили їх жердками, обкопали глибоким, вузьким рівчаком. У рівчак щільно, один по при один вставляли довгі, ярдів на три кругляки, колоті грубші осини. З низу присипали землею, а зверху прибивали до поперечних жердок. Зверху прикрили жердками, галузям. Накидати ще наверх з пів воза трави і вийде зовсім прилична міцна загорода, що їй і медвідь не легко дасть раду. Другої ночи коні стояли вже в загороді.

Третьої днини загороду і свою колибу огородили частоколом. Все обгороджене подвіря не займало й восьмої частини акра. Немало намарудилися, за те певніше чулися самі, не потерпали за худобу.

Ще три рази їздили молодята на стацію, поки запаслися всім необхідним. Привели корову, троє поросят, курей. Привезли плуг, борону, накупили граблів, вил, косу, набули зброю, набоїв хижакам на привитання. Взяли пару мішків бараболь, пшениці, три мішки муки, бушлів зо двадцять вівса на насіння і коням. Накупили начиння, невеличку кухню. Почали у своїй фортеці загосподарьовуватися.

Фарма й господарство, хоч яке воно здавалося маленьке, забрало трохи більше пять соток. Мали молодята ще з двіста долярів, без Надіїних грошей. Фарму закон вимагав обгородити. Обгороджувати як будь, а пізніше ту роботу переробляти — не виплачувалося. Рішили хоч одно зразу зробити по-господарськи, щоб літ десять не треба було поправляти. На гірші часи заховали сотку, а за решту закупили колючого дроту. Ту роботу відложили на пізніше, як обсіються...

Трохи запізнилися з обсіюванням. Поки зорали, де можна було, цілину по прогалинах, посадили два мішки бульби, посіяли акрів зо два вівса, з півтора акра пшениці, — бодай для курей на зиму — захопив червень. Належало про сіно подумати.

Одностайна робота надто нудить і скоріше людину втомлює. Від тепер молодята сплянували роботу різноманітну. З раня він брав косу, обкошував краї прогалин, вишукував догідніші місця в низинах, вирубував корчі верболози. По пізньому сніданку обоє йшли викорчовувати рідкі зарослі під осінню оранку. Він корчував, обчищував дерево, а Надія скидала в купи хмиз і ломачча. Викорчуване дерево сортував — рівне і здорове, ґрубше, на будову, тонше на стовпи городити фарму, криве — на опал. У південь вона готувала обід, він знаходив собі роботу на подвірі. По обіді обсмолювали відземки стовпчиків, забирали на віз, клали кілька змотків дроту і їхали своє володіння від володіння медведів відгороджувати. Все брали з собою дубельтівку з набоями. До лісових бурмил Безхатний все мав респект і доброзичливість, перший медведя не зачепив би. Тільки не знати, чи медведя зачепить розум, та й Надія страх боялася. Вперше вглевідівши „поркюпайна", думала, що це Бог зна, який хижак! Зо страху готова була злитися з чоловіком у одне тіло, так прилипла. Сміялася, як Безхатний їй розповів, що такий власне звір попередньої зими у нього виконував обовязки Рудька...

У рівній віддалі закопували парудесять стовпиків, прибивали один кінець дроту, він натягав дощинкою, з глибоким прорізом на дріт, а Надія прибивала, навмисне для тої цілі виробленими гачками. Городили у три нитки дроту. Виходив міцний пліт. Не міг би йому дати ради ні медвідь, ні дикий канадійський бик чи корова, звані „мусами". Дрібнота лісова крізь дроти легко пролазила, та дрібнота не страшна.

Кожного пообіддя ставили ярдів сотку-півтори плоту. У густішому лісі дріт прибивали просто до дерев. Виходила не зовсім рівна лінія, але хтоб на рівність звертав увагу? Поки нагребли й позвозили возів з вісім сіна — три боки фарми, від сходу, півночи й заходу вже було обгороджено. Ще за кілька днів огорожу закінчили. За той самий час очистили ще акрів зо три поля.

Зустрінулися пару разів з медведями. Великі звірі не аж надто зважали на таку мізерію, як дві, може ними ще й небачені, двоногі істоти. Підводили зацікавлено голови, винюхували повітря. Не добачуючи ворожих кроків зо сторони двоногих, щось собі бурмотіли й байдуже продиралися крізь хащі своєю дорогою.

Під половину липня почули себе неабиякими господарями. Фарма обгороджена. Пшениця й овес на цілині з Богом, як то кажуть, говорять. Цвітуть бараболі. Для худоби, обіч загороди, солідний стіжок сіна. Малувато, але буде ще кілька возів вівсянки, для худоби також несогірших ласощів. Загороду вкриють і обложать стіни підстілом, пшеничною соломою, вийде теплий хлів, перетримає й пару зим, поки осина не пічне трухлявіти. Копати криницю не було покищо потреби. Тутже за обійстям журчав потічок з холодною, приємною на смак водою. На зиму зіставалося тільки прочистити підхід до нього, та купити пару зайвих відер. А лід прорубати — праця невелика. Натомісць треба заходитися будувати захист для себе на довгу зиму, подбати за опал. Молоко, мясо, яйця, бараболя будуть свої купувати не треба. Мішок цукру, мішочок солі, мішків пять муки — дрібниць всяких — і вистане для них до наступного літа. А зиму також не дармуватимуть.

(Дальше буде)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Приготовляють бенкет в користь українських збігців.

Під оглядом громадського життя українці в Нюарку подібні до українців у багатьох інших більших містах у Зл. Державах. Як у других українських громадах, так і тут було колись серед українців більше здорового ферменту, діяльности, а навіть ривалізації в корисній громадській праці. Відбувалися в нас частіше віча, відчити, громадські збори, влаштовувано спільні святочні концерти, перепроваджувано збірки на різні народні цілі і т. п. Внаслідок війни був настав застій, так само, як у других українських громадах, де колись кипіла народня праця. Молоді пішли до війська, а старші, перетяжені довгогодинною воєнною працею, не могли вже віддати для організації стільки часу, як давніше.

Хочу ще зазначити, що, як у багатьох других місцевостях, маємо серед українців в Нюарку багато віроісповідних груп, різні політичні групи, ідеольогії, орієнтації, а разом із тим також багато нетерпимости й ворожнечі. Є тут немало темних духів, тих відосередніх сил, що ніколи не приложать рук, до громадської праці, а коли заангажуються до неї, то тільки тому, щоб задоволити свою самолюбну амбіцію. Вони попросту домагаються особливих почестей, почесних місць, похвал і т. п., бо інакше вони „для ідеї" працювати не хочуть і не будуть. Останніми часами зявилася в нас (вискочила, як Пилип з конопель!) мізерна імітація орлеманщини, яка донедавна на пікніках голосила „революцію" проти гнобителів України, а нині складає чолобитню жерцям кремлівського молоха; цілує ту ногу, що її здорово копає, а московсько-советську кріпаччину на Україні називає здійсненням довговічних мрій українського народа. Це останнє треба зарахувати до воєнних втрат, бо, як відомо, війна завсіди приносить не тільки втрати в людському житті й майні, але також втрати в царині людського духа, в моралі.

Та, не дивлячись на це все, в Нюарку настає повільне, але певне оживлення більшого громадського життя. М. ін. маємо комітети, що щиро взялися до збірок на допомогу українським збігцям у західній Европі. Це, на нашу думку, тепер найважніша справа: ратувати українські жертви війни й советського терору від голодової смерти й від примусового повороту туди, де їх жде каторжна робота, тюрма, або смерть за їхні політичні й релігійні переконання. Недавно два допомогові комітети — комітет при Українській Централі й комітет при українській пресвітерській церкві — відбули спільні наради, на яких рішили влаштувати бенкет, з якого прихід призначений на допомогу українським збігцям. Бенкет відбудеться при кінці цього місяця в салі Української Централі при Вилєм Ст. (Просимо слідити за оголошенням, що незадовго буде поміщене в „Свободі"!) Окрім вечері буде виступ танцюристів, музичні точки і промова д-ра Л. Мишуги. Місцеві бесідники будуть говорити дуже коротко.

Шановні громадяни! Українці й Українки! Згаданий спільний комітет поробив усі потрібні заходи й докладає всіх зусиль, щоб це наше громадське підприємство принесло якнайбільші моральні й матеріяльні успіхи. Щира праця того комітету та взнесла гуманітарна ціль, для якої призначений прихід із бенкету, заслуговує на поперття збоку ширшого українського загалу в Нюарку й околиці. Свідоме українське громадянство, що розуміє розпучливе положення українських скитальців і співчуває їм, повинно якнайскорше розкупити тікети, а рівнож заохотити байдужих та вияснити справу незрячим, що далися зловити на лапку комунофільської пропаганди. Тож коли хтонебудь із членів спільного комітету просить кого купити тікет, не давайтеся аж дуже багато просити, а купуйте охоче, з щирого серця, як свідомі українські громадяни, що розуміють свій обовязок супроти голодуючих братів і сестер. Приходіть усі на це українське громадське підприємство й тим поможіть своїм ближнім, що благають ратунку; приходіть, щоб своєю участю скріпити українську допомогову акцію взагалі; приходіть, щоб своєю присутністю засвідчити, що ми не погоджуємося з комунофільськими квізлінґами, а замісць того погоджуємося з 2-гою й 4-тою точкою американської заграничної політики, проголошеної президентом Труманом 28-го жовтня, б. р., що: Злучені Держави вірять у евентуальне повернення суверенних прав і самоуправи всім народам, котрим це відібрано при помочі насилля та, що всім народам, готовим до самоуправи, повинен бути дозволений свобідний вибір державного устрою.

Юліян Баранюк, секр.

КЛІВЛЕНД, О.

Листопадове Свято.

Українсько-католицька громада при церкві св. Петра і Павла відсвяткувала величавим концертом 27-мі роковини листопадових днів, в неділю 4-го листопада. Саля Народнього Дому наповнилась вщерть українською публикою, яка у піднеслім святочнім настрою вислухала уважно поодиноких точок концерту. На програму концерту зложилися вокальні і танкові виступи шкільних дітей рідної школи під проводом Сестер Василіянок і церковного хору під орудою п. Л. Кухтина. Програма концерту була добірна і багата, а виведення її удачне. Свято зачато американським гимном, почім впорядчик свята, п. Д. Шмагала, голова місцевого Українського Допомогового Комітету, вияснив значіння листопадового зриву для українського народу і навязав до подій, що відбулися тепер у тій війні на українських землях. Він теж підкреслив завдання українського громадянства в Америці під теперішню пору. Головними бесідниками були: о. декан Д. Ґресько, місцевий парох, і п. Е. Рогач, висланник Українського Американського Допомогового Комітету в Америці. Обидва бесідники представили в яскравих красках особливо важке положення українського народу на рідних землях, що у висліді теперішньої світової війни білости попався нині у страшну большевицьку кормигу. Вони представили знищення і ту руїну життя народнього, культурного і економічного, яке український нарід потерпів у воєнній хуртовині, зокрема в наслідок згори уплянованої російської політики, яку тепер примінює до України большевицька Москва. Бесідники зазначили, що та політика знищення українського народу хоче засягнути не тільки тих українців, що знайшлися в нових границях большевицького кольоса, але і тих, що тепер находяться на вигнанню, розкинені по різних західно-европейських краях. І по них простягнулася кровожадна рука большевицького сатрапа, щоби і тих нещасних не уникнула небажана опіка червоної Москви. У тім згляді була замітною промова п. Е. Рогача, який представив трудноці, які зі всіх усюдів має Український Допомоговий Комітет у несенню помочі тим нещасним нашим братам. На внесок п. Е. Рогача ухвалено вислати до президента Трумана і секретаря стану п. Бирнса резолюції, щоби вони в імя демократичних засад ужили всего свого впливу і влади, щоби тих нещасних не відсилали насильно під большевицьке панованя Росії, але, щоб признати їм право азилю.

На сердечний апель п. Шмагали, щоби зібрані причинилися своїми щедрими датками до улекшення долі тих нещасних, переведено збірку, яка принесла $333.40. До тої суми долучено попередні жертви на ту ціль, що разом дало суму $500.

Свято закінчено українським гимном. Українська громада в поважній задумі опускала салю з кріпкою постановою дальше працювати і нести жертви для української справи.

Гість.

РАБИНИ СПІВАЮТЬ У ВАШИНГТОНІ.— Недавно тому переходила вулицями Вашингтону демонстрація з жидівських рабінів, що вислали до президента Трумана петицію в справі допущення збільшеної жидівської еміґрації до Палестини. В демонстрації було до 1,000 рабінів з Ню Йорку, Філядельфії та Балтимор. Демонстрацію влаштувала сіоністична організація. На образку бачимо, як рабини ідучи співають.

КЕМБЕЛ, ОГАЙО.

На поміч жертвам війни.

Громадяни, урядники й члени від. 119 і 218 У. Н. Союзу зійшлися на клюбові збори 28. вересня, щоб нарадитися, як помогти обездоленим нашим браттям в Европі. Нема що закривати правди, що в нашій громаді є ще такі, які противляться всякій народній роботі, а головно такій, де треба дати жертву. А є й такі, що тиснуться до громадського проводу, особливо тоді, коли хочуть при цім щось скористати. Як їм така штука вдасться, тоді не признають над собою ніякої контролі. Таких, правда, небагато, але вони є. А є такі, що ніякої роботи не роблять, а зате при кожній нагоді за славою гонять і до часописів себе подають. А вкінці є звичайні чесні громадяни, що не звертають уваги на такі перешкоди і свою роботу роблять і жертви дають такі, на які їх стати.

Отже громадяни вибрали згаданого дня спільний комітет до збирання жертв. Вони пішли поміж громадян призбирали дещо, до того доложено ще дещо і разом вислано до нашого комітету в Філядельфії $200.50. Тому, що в нашій місцевости нема українських бизнесменів, тому наша громада постановила від себе дати 100-долярову жертву через „Свободу".

Михайло Стахура.

ВАШИНГТОН, Д. К.

Листопадове Свято у столиці краю.

Подорожний, в переїзді через нове місто, любить перше всього заглянути в телефонічну книгу. Якщо він українець, йому цікаво, чи в новому місті є які земляки, чи є якенебудь українська інституція. Подорожуючи по важніших центрах Америки мені прикро знати, що українців, навіть в деяких більших містах не можливо дошукатися, і то тому, що телефонічна книга не подає числа телефону якоїсь української установи.

Мала українська громада у Вашингтоні, Д. К., зложена з кількох патріотичних родин, які там стало проживають, з студентів та з більшого числа панночок, які приїхали до столиці Америки на державні посади. Переїзджаючі жовніри та старшини, які відвідують родини, надають тій громаді певної молодечої бравури. Всі вони відчувають потребу українських товариських контактів. Особливо дівчатам заступають ті контакти недостачу їх рідних українських домів та родин.

Це відчуваючи, дав я попереднього року короткий концерт української музики в салі Y. W. C. A. Якраз трапилося так, що 3-го листопада, в день мойого цьогорічного приїзду, вашингтонська громада святкувала Листопадове Свято. Було цілком зрозумілим, що для мене це була знаменита нагода бути в крузі близьких собі по крові та кости. Я був радий, що адв. Михайло Родик завіз мене до салі приличного готелю Фейрфекс, де мало відбутися це національне свято. Скількість сталих поселенців така маленька, що не може собі позволити на власну домівку.

У противенстві до принятої в більших українських центрах — форми, Листопадове свято відбулося у формі бенкету, після якого п. Родик отворив властиву програму.

Ця програма була скромна, але прилична. Вона свідчила про високий культурний уровень вашингтонців.

Дві сестрички Кемпбел (Діяна та Іванка) гарно і чистенько відограли дует на чотири руки на фортепіяні. Панна Тимчишин звінким та милим голосом відспівала кілька українських пісень.

Атракцією вечера був вокальний дует пань Мандрич і Скоцко. Їх виступ свідчив про великий їх досвід як інтерпретаторок українських пісень і був дійсною приємністю, тимбільше, що голоси обох пань звучні та приємні. Пані Мандрич також відспівала кілька пісень, які в атмосфері культурної обстановки та публики робили на гостя миле та приємне враження. Жалую, що я не всилі подати назв творів. Я не мав нагоди робити записки, бо на запрошення предсідником вечера, п. Родика, мусів як учасник листопадових подій вияснити — по англійськи — значіння Листопаду і товчки нашого громадського та особистого піднесення. Мимоволі я був здивований, що моя — перша по англійськи — і то без приготовання, висказана промова, була приявним зрозумілою. Правда, треба підозрівати, що чемні слухачі хотіли — сказане мною — розуміти!

Мимоволі насуваються думки: наші песимісти все думали, що наша молодь в окруженню високої модерної цивілізації, втратили своє українське серце. Ми не оцінюємо досить значіння родини для передання українських культурних надбань та традицій.

Підчас танків, які відбулися після офіційної части, мав я велику приємність розмовляти з поручником американської армії паном Мишталем. Його слова:

„Будучи в Европі я мав велику приємність знати — хоч може невистарчаюче — українську мову. При її помочі я був корисний для моєї армії, а з другої сторони, був приятелем тих бідних українців, яких кинула доля на чужину.

„Ці дорогі листи моєї мами, які я в початках міг ледви букву за буквою розібрати, були для мене тим бальзамом, який помагав мені видержати всі страхіття війни. Дороге українське слово моєї мами давало мені можливість удержати мого духа у здоровлю. Жалую, що по мойому діточому нерозумі я втягнув у себе так мало українського змісту. Може дотеперішні українські школи не все були достаточно випосажені!

„Лише тепер бачу, що кожда крихітка знання та любови України, краю та народу сотками літ вихованого у демократичних ідеалі, мене чим раз більше зближує до ідеалу людини: волі, братерства та любови всього людства".

Роман Придаткевич.

ЖАРТИ

—o—

Тупий чоловік

Жінка: — Алеж то з тебе тупий чоловік. Не можеш цілком пізнати вартости людини. З того потім виходить таке, що робиш усе на виворіт.

Чоловік:—Твоя правда, жінко. Я наперед з тобою вженився, аж потім я з тобою запізнався.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ГОЛОД

Пише: Гелен Г. Доґлас у „Дис Монт".

(Закінчення.)

Американці не потерпіли від війни в такій мірі, як інші народи. Ми відживляємось ліпше ніж інші люди. Правда, що деколи бракувало нам річей, до яких ми були звикли, але американський нарід не терпів ні голоду, ні репресій з рук окупантів. Голова УННР-Р-и Герберт Г. Ліман сказав, що якби кожда людина в Америці була відступила місячно літру молока для голодних, то УНРРА моглаб в другій половині цього року мати досить щоб прокормити ним дітей в Европі. Американці зуживають річно сорок міліонів „кейсів" евапорованого молока. Якби одну пяту часть з того відложити для УНРР-и, то вона моглаб бодай до певної міри прогодувати в Европі немовлят і їх матерей. Це можна зробити, але треба їсти менше мороженого.

Американський нарід не є проти того, щоби давати потребуючим людям допомогу. Навпаки, проведено минулої весни Ґалопом пробне голосування показало, що 85% людей були за те, щоб американці обходились як можуть, а надвижку харчів давати потребуючим в Европі народам. 75% людей заявились давати одну пяту часть своїх харчів голодним закордоном.

Розуміється, що сама заява давати пяту часть своєї пайки харчів, голодним людям не поможе. Американці повинні сказати свою думку конґресменам, які власне рішають справу допомоги. Най знають, що американський нарід думає про голод в Европі. Один з конґресменів заявив на весні в палаті послів, що „ми харчуємо цілий світ і на мою думку Америка є найбільш під цим оглядом використувана".

Такі заяви до нічого доброго не доводять і їх треба оминати. Я цілком не помилюсь, як скажу, що вони Америці шкодять. Америка не харчує „цілий світ". Хто так говорить, то він викликає до нас ненависть. Більше того. Америки ніхто не використовує. Помагаючи потерпівшим у війні народам харчуватись, ми сплачуємо їм свій воєнний довг, бо ніде правди діти, европейські народи втратили міліони людей в спільній боротьбі, щоби виграти війну. Збанкротована Европа може підривати добробут в Америці, бо коли вона не зможе купувати наші продукти, то в Злучених Державах не буде сім чи вісім міліонів безробітних, як сподіваються, що буде при кінці цього року, але може бути багато більше. І то не тимчасово, а стало. Над цею справою повинен застановитись кождий розумний чоловік.

Европа зараз потребує девять міліонів тонів харчів. Цебто два проценти з того, що ми продукуємо. А треба знати, що то не лишень ми посилаємо до Европи харчі. Як Америка замкне очі і не схоче помогти харчувати голодні европейські народи, то в Европі буде не тільки страшний голод, але й пошесть. Якщоб до цього прийшло, то, вигравши війну, ми можемо програти мир.

Голодні люди не мають спромоги розумно думати і не роблять розумних політичних кроків. Уважайте, що голод породжує тоталітарні форми правління. Він є ворогом постанов Бретон Вудс і ресипрокальних торговельних угод. Голод може знищити кращу будучність, про яку мріють люди цілого світа. Якщо ми бажаємо на світі мира, то стараймось цеї зими достарчити голодним людям в Европі харчів.

Бритви американських вояків заінтересували китайських хлопців.

Оцей американський вояк притягнув увагу хлопців, коли почав голитися машинковою бритвою. Правильна армія дає нагоду воякам подорожувати, бачити світ, перебувати пригоди, дає забеспеку і нагоду до вишколу. Армія приймає зголошення від кваліфікованих цивільних людей у віці 18—34 літ життя.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДОПОМОЖІМ, І ТО ЗАРАЗ!

Війна скінчилася. Цілий світ радіє на саму думку, що мареово війни перейшло. Так, світова війна скінчена, та на жаль друга війна зачинається: війна голоду та нужди.

Український нарід найбільше ту війну відчуває, бо він не вийшов з тої війни переможно в такий спосіб, щоб став вільним, щоб міг собою свобідно зарядити, чи навіть самостійно вдатися до Америки за помічю, як це роблять чи вже зробили свобідні держави. Український нарід під чужим зарядом мусить приймати це, що йому ворог кине з погордою як якому жебракови. А скільки то українців тиняється по інших европейських державах, без даху над головою, без куска хліба, без сорочки на тілі?

На нас, українцях в Америці, лежить великий обовязок. Ми мусимо нашим браттям за морем подати помічну руку. Ми мусимо їх одіти й нагодувати. І це прийшлоб нам дуже легко, якщоб ми всі українці зеднались, розуміючи ціль і вагу часу. Як сумно, коли між нами ще знаходяться люди, котрі не знають кому вірити, не знають, хто правду говорить ,а хто побріхує. Одні розуміють, що український нарід може бути свобідним тільки у вільній і від нікого незалежній Україні. Інші вірять, що українцям вже вповні засяло сонце, що їм вже прекрасно живеться. Ще інші не можуть рішитися й тому стараються свічку світити і Богови і чортови, а ще є і такі, що цілком не рішені.

Наш великий поет писав: „В своїй хаті, своя правда і сила і воля". В своїй, українській хаті може бути воля. У вільній Україні може бути сила. Чи треба нам аж великих вияснень, щоб зрозуміти справу й теперішнє положення України? Треба тільки мати сильну волю, сильний характер, щоб не даватися безхребетникам, зрадникам зводити на бічні та і злі дороги.

Як довго Україною будуть володіти вороги, не ,робить різниці, хто вони, чи в овечій чи вовчій скірі, з півдня, чи з півночі, зі сходу чи заходу, так довго не буде мови про це, що український нарід вільний.

Українці! В теперішні часи страшного українського лихоліття не даваймося баламутити! Не переходім в сторону вороігв, бо Україна через це вже багато стратила. Тримаймося разом, думаймо, говорім, дискутуймо, а як нам щось незрозуміле, питаймося, жадаймо вияснення, але будьмо щирими до себе, сходімся на наради. В той спосіб краще себе пізнаємо і краще будемо стреміли до одної цили.

Одна з найважніших наших цілей є тепер та, щоб українців в Европі нагодувати і одіти. Українький Допомоговий Комітет має позволення висилати до Европи гроші, убрання і харчі.

Українське жіноцтво в Ню Йорку взяло на себе обовязок зібрати якнайбільше одежі для українських жертв війни. Ту одіж треба всім нам повибирати з наших шаф, почиститити, понаправляти, поскладати та в якнайкращому порядку відіслати на адресу:

Unitarian Collection Warehouse
Ukrainian Relief
31 E. 35 St., New York 16, N. Y.

Ті, що поза Ню Йорком, хай творять при своїх парохіях чи по товариствах комітети для збирання одіжи. Не час на зволікання, бо наступає зима. Тому спішімся з нашою працею, щоб та зима не наробила багато лиха українцям в Европі. „Двічі дає, хто зараз дає!".

Хочете мати інформації в справі збирання одежі, то пишіть на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee
Women's Auxiliary
P. O. Box 261, Station D.
New York 3, N. Y.

Ева Піддубчишин,
членка Комітету Пропаґанди Жіночої Секції Українського Допомогового Комітету.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Йонґставн, Огайо. — В „Свободі" з 13. листопаду б. р. була подана телеґрама про віче й збірку з Йонґставн, в якій має бути, що це було влаштоване заходами громади при церкві Пресв. Тройці.

Сиракюз, Н. Й. — В новинці з Сиракюз, поміщеній в „Свободі" з 14. листопаду б. р. має бути при підписі: Гавриїл Туркевич, секретар.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Звичайні місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 106. відбудуться в неділю, 25 листопаду, в годині 12. вполудне, зарар по Сл. Божій, в гали церковній при Оклей і Райс ул. Просимо всіх членів і членкиць конечно прийти на збори, бо маємо дуже важну справу. Наш відділ втратив молодого члена В. Єдинак, що помер 9. листопаду. Просимо членів-родичів вписувати свої діти в члени У. Н. Союзу. Довгуючі члени по 4 і 5 місяців, як не вирівнають своєї залеглости, будуть на цих зборах суспендовані. Просимо не забувати, що ми збираємо кожного місяця добровільні жертви для голодуючих українців за океаном. — Н. Подний, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Лацьків, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 9. листопаду 1945 р. помер у 55. році життя

ГРИГОРІЙ ОЛЕШКО

член Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259 У. Н. Союзу в Шікаґо, Ілл.

Покійний походив зо села Торки, пов. Перемишль. Полишив у смутку жену Еву, прибраного сина Павла з роду Фіґел, сестру Катерину Пирович і брата Олександра. Похорон відбувся 13. листопаду з укр. гр.-катол. церкви на цвинтар св. О. Николая. — В. Й. П.!

I. Побуцький, секр.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

Професор **МИХАЙЛО БАРБАРУК** з Тернополя, який зараз перебуває в Італії, пошукує своєї жінки сестру, яка має жити в Монтреал, Канада. Зголоситись на адресу:
M. WITYSHYN
487 Watchung Ave., Bloomfield, N. J.

ДРОЗД ГІЛЯРІЙ
з Галичини, пошукує в Америці своїх кревних **ОЛІШЕВСЬКИХ** з Галича. Інтересовані хай пишуть:
DROZD HILARIY
Pettmes, Niederbayerss
Ukrainischer Kommitte in Regensburg, Germany

ІВАН КВАСНИЙ
з Галича, шукає в Америці й Канаді своєї родини: **АННИ МАРКЕВИЧ,** Cicero, Ill., **ЛУКИ КВАСНОГО, РОМАНА ДИРДУ, КОСТЯ І ДМИТРА ПЕТРАША, АНТОНА ЄРИСА, МИКОЛУ БЕЙЗИКА Й ДМИТРА ЧОБАКА.** Інтересовані хай пишуть:
JOHN KWASNY
Ukrainischer Kommitte in Niederbayerss, in Gegensburg, Germany

ПОШУКУВАННЯ

Андрія Феника, родом з Нижанкович, син Петра й Марії. Виїхав до Канади в 1922. В редакції „Свободи" є для нього адреса його шваґра **Миколи Дідуха,** який втік до Австрії.

Комарницького Теодора, що працював у Катасакві, сина Антона з Лопушанки, пов. Старий Самбір, і **Титара Теодора,** що був у Нескегонінг, Па. — пошукує **Михайло Комарницький. Старейкого Івана** з Монастириск, пов. Ліско, що виїхав до Америки в 1938, пошукує **Старейкий Іван.** Всі три пошукувані повинні зголоситися на адресу: **Mission Ukrainienne Catholique,** 186 Bd St. Germain, Paris, France.

Юліяна Слюсарчука, зі Станиславова, Галичина, шукають брати **Степан та Насько.** Їх адреса находиться в нашій редакції.

ТАРЗАН, ч. 1283. Дивний замок.

„Чому то твій брат раз-у-раз згадує про небеспеку?" — запитався Тарзан.

„Він у судорогах, а в джунґлях, зовсім природно, все є небеспека" — пояснив Губерт, здвигаючи раменами.

Після довгої подорожи, і то ще в джунґлях, вони опинилися на рівнині, з просторими плянтаціями.

А у віддалі виднів дивний, середновічної будови замок. Брам цього замку стерегли сторожі, узброєні в списи.